Lietas arhīva Nr. A42-01311-24/5
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0816.A420131124.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2024.gada 16.augustā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Aija Tauriņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas 2023.gada 13.decembra lēmuma Nr.1.3/2404 atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesā (turpmāk – bāriņtiesa) ar lūgumu atļaut pieteicēja meitai /pers. C/ (turpmāk arī bērns) kopā ar pieteicēju izceļot no valsts braucienā uz Krievijas Federāciju pie bērna vecvecmāmiņas laika periodā no 2023.gada 23. līdz 31.decembrim.

Ar bāriņtiesas 2023.gada 13.decembra lēmumu Nr.1.3./2404 (turpmāk – lēmums) nolemts neatļaut bērnam kopā ar pieteicēju izceļot no valsts braucienā uz Krievijas Federāciju laika periodā no 2023. gada 23. līdz 31.decembrim.

Lēmums pamatos ar turpmāk minēto.

[1.1] Ne bērna māte, ne bērns nebija informēti par ceļojuma veidu un ilgumu. Bērna ceļojuma laiks daļēji iekrīt bērna mātes saskarsmes laikā. Pieteicējs nebija vienojies ar bērna māti par saskarsmes laika maiņu un nebija informējis bērna māti par ceļojuma datumiem, tāpat bija iegādājies biļetes nesaskaņojot ar bērna māti un bērnu. Vienošanās, kas noslēgta starp pieteicēju un bērna māti un kurā noteikta saskarsmes tiesību izmantošanas kārtība ar bērnu (turpmāk – vienošanās), nav atrunāta atļauja bērna ceļošanai uz Krievijas Federāciju.

[1.2] Krievijas Federācijā ir saspringta starptautiskās drošības situācija, kā arī neprognozējama iekšpolitiskā attīstība. Ārlietu ministrija atkārtoti aicina Latvijas valstspiederīgos neceļot uz Krievijas Federāciju un tos valstspiedrīgos, kuri atrodas Krievijas Federācijā, iespējami drīzāk izceļot no Krievijas Federācijas. Iespējas nodrošināt konsulāro palīdzību Latvijas valstspiederīgajiem Krievijas Federācijā ir ierobežotas. Dodoties uz Krievijas Federāciju, kur situācija ir neparedzama un bīstama, bērna veselība un dzīvība var tik apdraudēta. Nav arī pārliecības, ka bērns varēs atgriezties Latvijā un vai bērnu no Krievijas Federācijas varēs atgūt. Līdz ar to, doties kopā ar pieteicēju uz Krievijas Federāciju nav ne tikai bērna interesēs, bet arī šis brauciens var apdraudēt bērna veselību un dzīvību.

[1.3] Bērnam 2023.gada 23.decembrī ir Ziemassvētku pasākums, kur bērnam jāuzstājas. Ceļojuma laiks ir astoņas diennaktis, no kurām četras diennaktis tiktu pavadītas ceļā. Tas bērnam ir grūti, bet brīvlaiks domāts bērna atpūtai. Turklāt šis brauciena ilgums ir tikai plānotais, nav zināms konkrēts laiks cik ilgi būs jāpavada uz robežas ar Krievijas Federāciju, kā arī uz biļetēm norādītais ierašanās laiks ir aptuvens, nevar paredzēt, vai paspēs uz nākamo transporta līdzekli, kā arī šobrīd ir ziema, ziemas apstākļi nav paredzami, kas rada vēl papildu riskus attiecīgajam braucienam. Viss iepriekš minētais kopsakarā ar Ārlietu ministrijas ieteikumiem un nedrošo situāciju Krievijas Federācijā kopumā rada vairāk apdraudējuma bērna interesēm, nekā apstāklis, ka bērnam nebūs iespēja tikties ar vecvecmāmiņu Krievijas Federācijā. Minētie riski nav samērīgi ar iespējamo labumu, ko iegūtu bērns no attiecīgā brauciena uz Krievijas Federāciju. Pieteicēja lūgums atļaut bērnam izceļot no valsts braucienā uz Krievijas Federāciju neatbilst bērna interesēm.

[2] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikums pamatos ar turpmāk minēto.

[2.1] Bāriņtiesa lietu izskatīja ļoti formāli, paviršu, neiedziļinoties ģimenes situācijā, ignorējot bērna viedokli un pārkāpjot bērna būtiskās tiesības.

[2.2] Nav saprotams no kā vadoties bāriņtiesa secināja, ka Siktivkarā, kur pieteicējs ar bērnu grasījās aizbraukt uz dažām dienām, būs apdraudēta bērna dzīvība, veselība un drošība.

Pieteicējs ir pieaudzis cilvēks, atbildīgs vecāks bērnam. Apzinās visas bērna vajadzības. Ir spējīgs objektīvi izvērtēt bērna veselības stāvokli un nepieciešamības gadījumā nodrošināt bērnam atbilstošu medicīnisko palīdzību.

Prettiesiski un bez pamatojuma, apšaubot pieteicēja kā tēva spējas nodrošināt bērnam drošu vidi, kā arī bez pamatojuma, balstoties tikai uz bērna mātes, ne ar ko nepierādītiem vārdiem, secinot, ka pastāv šaubas, ka pieteicējs var neatgriezties Latvijā, bāriņtiesa diskriminēja pieteicēju, kā vecāku un faktiski apsūdzēja noziedzīgos nodomos nolaupīt bērnu.

[2.3] Bāriņtiesa, norādot, ka bērna interesēs nav doties ceļojumā kopā ar pieteicēju, pārkāpa Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības protokola Nr.7 piekto pantu, kas nosaka, ka laulātajiem ir jābūt vienlīdzīgiem savās tiesībās un atbildībā, kurai gan laulāto starpā, gan viņu attiecībās ar bērniem ir privāta likuma raksturs, kā arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14.pantu, kas paredz, ka konvencijā minēto tiesību un brīvību īstenošana tiek nodrošināta bez jebkādas diskriminācijas.

[2.4] Bāriņtiesa nepamatoti atsaucās uz Ārlietu ministrijas aicinājumu, jo šādam aicinājumam nav likuma spēks. Tam piemīt tikai rekomendācijas raksturs.

Turklāt neraugoties uz saspringtajām attiecībām starp dažādām valstīm, līdz šim ir atvērti un darbojas Latvijas un Krievijas Federācijas robežpunkti. Latvijas valstspiederīgie ir tiesīgi brīvi šķērsot Latvijas un Krievijas federācijas robežu. No Rīgas autoostas pasažieri joprojām var doties uz Maskavu, Sanktpēterburgu un Pleskavu.

Turklāt ir vispārzināms fakts, ka kara darbība nenotiek Krievijas Federācijā, bet gan Ukrainas teritorijā. Līdz ar to no šī aspekta, bāriņtiesas secinājums, ka pieteicēja bērna dzīvība, veselība un drošība varētu tikt apdraudēta, ir nepamatots.

[2.5] Ierobežot brīvību pārvietoties un izbraukt no savas valsts un atgriezties atpakaļ, var ierobežot tikai un vienīgi likums (nevis ministrijas ieteikumi), kas varētu būt pieņemts gadījumā, ja tiktu konstatēts, ka tas atbilst sabiedriskās drošības interesēm. Pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī un

arī pieteikuma sastādīšanas brīdī šāds likums nav pieņemts. Tādējādi bāriņtiesa nepamatoti un prettiesiski aizskāra un pārkāpa bērna konstitucionālās tiesības brīvi pārvietoties un brīvi izbraukt no Latvijas.

[2.6] Bāriņtiesai bija labi zināms, ka pieteicēja meitai ir ļoti liela vēlme satikties ar savu vecvecmāmiņu, kurai jau ir 92 gadi.

No pārsūdzētā lēmuma ir redzams, ka bērns nepārprotami vēlējās beidzot satikt savu vecvecmāmiņu. Savukārt bāriņtiesas pārstāve, reaģējot uz bērna emocionālo reakciju un bāriņtiesas pieļauto varbūtību, ka bērns nekur nedosies un, iespējams, nevēloties, lai bērns viņas klātbūtnē sāktu raudāt, pielietoja manipulāciju, aizbraukt pie vecvecmāmiņas pavasara brīvlaikā. Šādu priekšlikumu bāriņtiesas pārstāve pauda, neraugoties uz to, ka viņai jau iepriekš bija zināms, ka motivācija, pēc kuras bērnam ir aizliegts aizbraukt pie vecvecmāmiņas Ziemassvētku laikā, diez vai mainīsies pēc pāris mēnešiem, kad bērnam būs pavasara brīvlaiks.

Nav arī saprotams, kāpēc bāriņtiesas pārstāve informēja bērnu par bērna mātes bažām, ka pastāv varbūtība, ka bērns, aizbraucot kopā ar pieteicēju pie vecvecmāmiņas, varētu neatgriezties Latvijā. Lietā nav neviena pierādījumu, kas liecinātu par to, ka pieteicējam, kas ir Latvijas Republikas pilsonis, ir bijusi vēlme izbraukt no Latvijas un dzīvi citā valstī, kā arī nav neviena apliecinājuma, ka pieteicējs neatgriezīs bērnu viņa mātei.

[2.7] Bāriņtiesa pieteicēja ģimenes strīdos ir iesaistīta kopš 2021.gada, kad starp pieteicēju un bērna māti civiltiesiskā kārtībā tika risināts jautājums par pieteicēja saskarsmes izmantošanas kārtību, jo bērna māte lika šķēršļus bērna un pieteicēja komunikācijai.

Līdz ar to bāriņtiesa jau iepriekš bija informēta par bērna vēlmi apciemot savu vecvecmāmiņu, kas dzīvo Krievijas Federācijā un ar kuru bērnam ir tuvas emocionālas attiecības un ar kuru bērns regulāri sazinās, izmantojot videozvanus un pie kuras viņa regulāri ciemojās pirms Covid-19.

Civillietas izskatīšanas gaitā, lūdzot noteikt pieteicējam pagaidu saskarsmes kārtību ar bērnu, tika lūgts nodrošināt tēvam iespēju izvest bērnu ārpus Latvijas robežām, paskaidrojot, ka bērns ļoti vēlas apciemot savu vecvecmāmiņu. Diemžēl pagaidu noregulējuma jautājums tika skatīts rudenī un bērna izvešana pie vecvecmāmiņas pazaudēja savu aktualitāti, jo sākās jauns mācību gads. Tādējādi bērns gaida iespēju izbraukt pie vecvecmāmiņas jau ceturto gadu.

[2.8] Bāriņtiesa, aizliedzot bērnam kopā ar pieteicēju izbraukt uz nedēļu no Latvijas faktiski pārkāpa savu kompetenci. Aizbildinoties ar bērna interesēm, bāriņtiesa tā arī nepaskaidroja kā aizliegums bērnam satikties ar savu emocionāli tuvo vecvecmāmiņu korelē ar bērna interesēm. Šāda situācija nav iedomājama kādā citā Eiropas Savienības valstī. Liedzot bērnam apciemot vecvecmāmiņu, kas apstākļu sakritības dēļ dzīvo Krievijas Federācijā, bāriņtiesa aizskāra un pārkāpa, gan bērna, gan pieteicēja konstitucionālās tiesības uz privāto dzīvi, kas ir pretrunā ar Satversmes 110.pantu.

[2.9] Bāriņtiesas locekles rīcība grauj bērna ticību iestādēm un pieaugušajiem cilvēkiem kopumā. Bērns vairāk netic, ka bāriņtiesa ir tā iestāde, kas rūpējas par to, lai ikviena bērna tiesības un intereses tiktu ievērotas. Bērns nesaprot, kādu iemeslu dēļ viņam ir liegta iespēja doties ceļojumā kopā ar pieteicēju, kuru bērns ļoti mīl un kuram tic un uzticas un pie kura vēlas būt ilgāk un biežāk, nekā ir norādīts tiesas nolēmumā. Bāriņtiesas rīcība, aizliedzot bērnam doties ceļojumā kopā ar pieteicēju, radīja bērnam nepareizu priekšstatu par bērna tēva lomu un nozīmi katra bērna dzīvē. Bērns ir neizpratnē, kāpēc viņa mātei ir lielākas tiesības pār viņu, nekā tēvam.

[2.10] Kaut gan formāli bāriņtiesa ievēroja bērnam tiesības būt uzklausītam, reāli bērna viedoklis tika ignorēts.

[2.11] Bērnam Latvijā nav citu radinieku kā tikai viņa vecāki un vecmāmiņa no pieteicēja puses. Pārējie radinieki dzīvo Krievijas Federācijā. No mātes puses citu radinieku bērnam vispār nav. Taču bērniem ir tiesības komunicēt ar saviem emocionāli tuviem radiniekiem, saņemt no viņiem atbalstu un beznosacījuma mīlestību.

Neskatoties uz to, ka bērna vecvecmāmiņa dzīvo tālu no bērna, laikā, kad bērna vecāki dzīvoja kopā, bērns regulāri ciemojās pie vecvecmāmiņas Siktivkarā. Taču pēc pieteicēja laulības iziršanas bērna māte pretojās, ka bērns ciemosies pie vecvecmāmiņas, aizbildinoties ar pandēmiju, vēlāk ar Krievijas Federācijas kara darbībām Ukrainā.

Bāriņtiesa, pamatojot savu lēmumu ar Ārlietu ministrijas ieteikumu, nav vērtējusi patieso situāciju par bērnu. Nav ņēmusi vērā, ka bērna māte, neskatoties uz to, ka 2022.gada nogalē pieteicējam izdevās ar viņu panākt izlīgumu lietā par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu, līdz šim izmanto jebkādu niansi, lai atrastu iemeslu, lai pieteicējs netiktos ar bērnu.

[2.12] Ja bērna māte dotu savu piekrišanu bērna izbraukšanai uz Siktivkaru kopā ar pieteicēju, bērnam nebūtu šķēršļu aizbraukt pie vecvecmāmiņas. Faktiski citiem bērniem, kuru radinieki dzīvo Krievijas Federācijā un kuru vecāku starpā nepastāv strīds, arī šodien pastāv iespēja mierīgi doties ciemos apciemot savus radiniekus, neraugoties uz Ārlietu ministrijas iepriekš minēto ieteikumu. Savukārt bērnam šāda iespēja ir liegta, jo ne tikai bērna māte ignorē bērna tiesības uz tiešu komunikāciju ar savu vecvecmāmiņu, bet arī pašvaldības iestāde, kuras pastāvēšanas mērķis ir nodrošināt nepilngadīgas personas tiesību ievērošanu un vislabākā veida interešu nodrošināšana, pieņēma bērnam diskriminējošu lēmumu.

[3] Bāriņtiesa rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu, norāda, ka pieteikums nav pamatots un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītājiem argumentiem, papildus norādot turpmāk minēto.

[3.1] Ieplānotais ceļojums ir ziemas brīvlaikā. Bērns ir agrīnā skolas apmeklēšanas posmā, kad ir ļoti svarīgs regulārs režīms, lai intensīvs mācību darbs un ārpusskolas pulciņi kompensētos ar kvalitatīvu atpūtu, kas dodoties ceļojumā, kurā četras diennaktis jāpavada transportlīdzekļos ziemas laikā, bez iespējas nakšņot bērna pilnvērtīgai attīstībai atbilstošos apstākļos, bez atbilstošas iespējas personīgās higiēnas vajadzību nodrošināšanai, neliecina par atbilstošu brīvlaika pavadīšanu, kas sekmētu bērna tiesību uz brīvo laiku nodrošināšanu. Tāpat bērnam Ziemassvētki un Vecgada diena, kas ir svētku dienas, būtu jāpavada ceļā, kas bērnam liedz izbaudīt svētkus, kuri bērnam sniegtu tikai pozitīvas emocijas. Tāpat ir šaubas par veselības aprūpes nodrošināšanu, jo ņemot vērā ceļā pavadāmās dienas, bērna vecumu un to, ka ceļojot uz valsti, kurā ziemā vidējā temperatūra ir krietni zemāka par Latvijas temperatūru un ziema ir gripas un citu vīrusu laiks, rodas papildu riski veselības aprūpes nodrošināšanai.

Bērna interesēs ir uzturēt attiecības ar radiniekiem un doties kopīgos izklaides braucienos ar vecākiem, bet konkrētajā gadījumā ir vairāk risku un citu interešu apdraudējumu, kas ilgterminā var radīt negatīvās sekas uz veselību un attīstību, emocionālo labsajūtu, nekā ieguvumu.

[3.2] Pieteicēja izvēlētā ceļojuma viens no pieturpunktiem bija Maskava. 22.martā koncertzālē "Krokus Siti Holl" Maskavas tuvumā ir notikušas apšaudes un izcēlies ugunsgrēks, ir bojāgājušie un ievainotie. Notikušais var ietekmēt drošības situācijas attīstību un vietējo varasiestāžu veiktos pasākumus ne tikai Maskavā, bet visā valstī. Minētais apliecina, ka ceļošana pa Krievijas Federāciju bērnam ir neprognozējama no bērnu tiesību aizsardzības viedokļa, jo bērna veselība un dzīvība var tikt apdraudēta, kā arī nepieciešamības gadījumā iespēja saņemt konsulāro palīdzību Latvijas valstspiederīgajiem ir ierobežota.

[3.3] Ārlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde ārlietu nozarē, kuras viena no funkcijām ir veikt konsulārās funkcijas valstī un ārvalstīs. Bāriņtiesai prioritāri ir jānodrošina bērna tiesību un tiesisko interešu aizsardzība, tāpēc bāriņtiesa nevar ignorēt Ārlietu ministrijas aicinājumu Latvijas valstspiederīgos neceļot uz Krievijas Federāciju, kā arī faktu, ka iespējas nodrošināt konsulāro palīdzību Latvijas valstspiederīgajiem ir ierobežotas.

[4] Bērna sevišķā aizbildne /pers. H/ rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[4.1] No sarunas ar bērnu secināms, ka bērns vēlas braukt ceļojumā, kā arī satikt vecvecmāmiņu, bet bērns labprātāk brauktu, kad nebūs apdraudējuma. Bērna viedoklis ir balstīts uz tēva un mātes sniegto informāciju.

Tāpat bērns sarunā ir norādījis, ka katru otro nedēļas nogali pavada ar pieteicēju un šajās tikšanās reizēs viņi caur Skype videozvanā sazinās ar

vecvecmāmiņu. Līdz ar to neskatoties, ka bērns 2023.gada nogalē nebija aizbraucis uz Krievijas Federāciju, lai vecvecmāmiņu apciemotu, bērns regulāri sazinās, un vecvecmāmiņai ir iespēja redzēt bērnu videozvanā.

[4.2] Pretēji sūdzībā norādītajam, bāriņtiesa nav apšaubījusi pieteicēja spējas nodrošināt bērnam drošu vidi un novērst bērna veselības un dzīvības apdraudējumu. Apstākļi, ar kuriem pamatots pārsūdzētais lēmums – Krievijas Federācijas agresija pret Ukrainu, saspringtā starptautiskā drošība, ir no pieteicēja neatkarīgi, un, atrodoties apdraudējumam tieši pakļautā teritorijā, pastāv riski, kurus pieteicējs nevarēs novērst.

[4.3] Bāriņtiesa ir vadījusies no bērna tiesību un interešu prioritātēm. Bāriņtiesa nav pārkāpusi bērna un pieteicēja Latvijas Republikas Satversmes 98. un 110.pantā, Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas protokolā Nr.4., Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 12. un 8.pantā nostiprinātās tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi. Pieteicējam ir tiesības brīvi izceļot no Latvijas, savukārt, atbilstoši normatīvajiem aktiem, jautājums par bērna došanos uz Krievijas Federāciju tika nodots izlemšanai bāriņtiesai, jo vecāki paši nespēja vienoties.

Turklāt /pers. C/ kopš 2015.gada nav apciemojusi arī savus radus Ukrainā, jo vecāki ir vienojušies, ka tas nav droši.

[4.4] Bāriņtiesa ir noskaidrojusi un atspoguļojusi bērna viedokli. Bērna viedoklis ir radies no mātes un pieteicēja teiktā, līdz ar to bērns nevar izteikt viedokli, kas balstās tikai no bērna objektīvi izvērtētiem apsvērumiem. Bērnam ir piesaiste pie vecvecmāmiņas un bērns, protams, vēlas doties ceļojumā un satikt vecvecmāmiņu, bet bērns nespēj izvērtēt pastāvošos riskus. Turklāt neskatoties uz vēlmi doties pie vecvecmāmiņas, bērns tomēr norādīja, ka labprātāk brauktu, kad nebūs riski, un viņu tas satrauc.

[5] Trešā persona bērna māte /pers. J/ paskaidrojumus tiesai nav sniegusi.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi. Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējusi lietas materiālus un procesa dalībnieku rakstveidā sniegtos paskaidrojumus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] No lietas materiāliem konstatējams turpmāk minētais.

[8.1] 2023.gada 20.novembrī pieteicējs vērsies bāriņtiesā ar iesniegumu, lūdzot piekrišanu nepilngadīgajai meitai /pers. C/ kopā ar pieteicēju laika posmā no 2023.gada 23.decembra līdz 31.decembrim izceļot uz Krievijas Federāciju, Siktivkaru, uzliekot par pienākumu bērna mātei /pers. J/ izsniegt meitas pasi. Ceļojums paredzēts, lai apciemotu pieteicēja radus, meitas vecvecmāmiņu. Pieteicējs norādījis, ka bērna māte nepiekrīt bērna izceļošanai *(lietas 53.lapa)*.

[8.2] Pieteicējs ir iegādājies sev un meitai autobusa biļetes braucienam 2023.gada 23.decembrī plkst.17.00 maršrutā Rīga-Tallina, 2023.gada 23.decembrī plkst.22.00 Tallina-Sanktpēterburga, vilciena biļetes 2023.gada 24.decembrī plkst.10.20 maršrutā Sanktpēterburga – Mikuna un vilciena biļetes atpakaļ ceļam sev un meitai ar izbraukšanu 2023.gada 29.decembrī plkst.8.57 maršrutā Siktivkara-Maskava un autobusa biļetes ar izbraukšanu 2023.gada 30.decembrī plkst.17.15 maršrutā Maskava-Rīga ar ierašanos Rīgā 2023.gada 31.decembrī plkst.13.00. Biļetes iegādātas 2023.gada 11.novembrī *(lietas 54.-55., 59.-62.lapa)*.

[8.3] 2023.gada 13.decembra bāriņtiesas sēdē trešā persona bērna māte /pers. J/ paskaidroja, ka uzskata, ka Krievijas Federācijā nav droši, tā uzskata arī Ārlietu ministrija. Ar pieteicēju ir vienošanās, ka paziņojot viens otram drīkst bērnu izvest uz ES vai ES draudzīgajām valstīm, par Krieviju vienošanās nebija. /pers. J/ neiebilst, ka meita tiekas ar vecvecmāmiņu un citiem radiem no tēva puses. Pirmos piecus gadus meita apciemoja tēva radus, bet pie viņas radiem uz Ukrainu nebrauca, jo tur ir karš. Nevēlas, ka bērns brauc uz Krieviju drošības dēļ. Ir bijuši gadījumi, kad droni uzkrīt uz dzīvojamās ēkas Krievijā, notiek arī iekšējie konflikti un nav pārliecības, ka kritiskā situācijā varēs saņemt kādu informāciju un atgūt bērnu. Jebkur var notikt sprādziens, uzskata, ka bērna interesēs nav doties uz Krieviju. Vienlaikus norāda, ka laikā, kad nopirktas biļetes, ir viņas saskarsmes laiks ar meitu un 23.decembrī ir eglītes pasākums, kur meitai jāuzstājas *(lietas 69.lapa)*.

[8.4] Lietā atrodas informācijas izdruka no Ārlietu ministrijas mājaslapas par došanos uz ārvalstīm *(lietas 61.lapa)*, kur norādīts par izlūkošanas un drošības riskiem šķērsojot Krievijas Federācijas robežu. Sniegta informācija par ierobežojumiem norēķināties ar norēķinu kartēm Krievijas Federācijā. Tāpat sakarā ar saspringto starptautiskās drošības situāciju un neprognozējamo iekšpolitisko attīstību Krievijas Federācijā, Latvijas valsts piederīgie aicināti neceļot uz Krievijas Federāciju, bet tos, kuri atrodas Krievijas Federācijā aicina pēc iespējas ātrāk izceļot no Krievijas Federācijas, jo iespējas nodrošināt konsulāro palīdzību Latvijas valstspiederīgajiem Krievijas Federācijā ir ierobežotas.

[8.5] Lietā ir 2023.gada 12.decembrī noskaidrots bērna /pers. C/ viedoklis *(lietas 65-67.lapa)*. Bērns norādījis, ka ļoti vēlas apciemot vecvecmāmiņu kopā ar tēti, tomēr pēc mammas teiktā baidās, ka varētu netikt atpakaļ mājās. Kad ciemojas pie tēva, sazinās ar vecvecmāmiņu ar videozvanu. Meitene reaģē emocionāli – saskumst, parādās asaras, kad meitenei paskaidro, ka var tikt pieņemts lēmums neatļaut doties uz Krievijas Federāciju.

[9] Civillikuma 177.panta pirmā līdz ceturtā daļa noteic, ka līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Savukārt minētā panta sestā daļa noteic, ka ar tiesībām noteikt bērna dzīvesvietu saprotama dzīvesvietas ģeogrāfiskā izvēle un mājokļa izvēle.

Civillikuma 178.panta otrā līdz ceturtā daļa noteic, ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo. Jautājumos, kas var būtiski ietekmēt bērna attīstību, vecāki lēmumu pieņem kopīgi. Vecāku domstarpības izšķir bāriņtiesa, ja likumā nav noteikts citādi. Vecāku kopīga aizgādība izbeidzas, kad, pamatojoties uz vecāku vienošanos vai tiesas nolēmumu, tiek nodibināta viena vecāka atsevišķa aizgādība.

Arī Bāriņtiesa likuma 19.panta otrā daļa noteic, ka bāriņtiesa izšķir vecāku domstarpības bērna aizgādības jautājumos.

No lietas materiāliem, lietas dalībnieku paskaidrojumiem un Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas nav konstatējams, ka bērnam, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai vecāku savstarpējo vienošanos, būtu nodibināta viena vecāka aizgādība.

Tādējādi secināms, ka gan pieteicējam, gan bērna mātei, kuri nedzīvo kopā vienā saimniecībā, aizgādība pār meitu ir kopīga. Līdz ar to vispārīgi pieteicējam ir tiesības, īstenojot aizgādību pār bērnu, šķērsot valsts robežu, par to iepriekš pieņemot kopīgu lēmumu ar bērna māti. Tomēr, kā izriet no lietas materiāliem šāds kopīgs lēmums par pieteicēja izceļošanu kopīgi ar bērnu uz Krievijas Federāciju nebija iespējams, jo bērna māte tam iebilda. Līdz

ar to bāriņtiesai kā kompetentajai iestādei ir jāpieņem lēmums par atļaujas došanu vai nedošanu izceļot pieteicējam kopā ar meitu uz Krievijas Federāciju norādītajā laikā.

Bāriņtiesa, izvērtējot lietas apstākļus, pieņēma lēmumu neatļaut pieteicējam izceļot kopā ar meitu uz Krievijas Federāciju laika periodā no 2023.gada 23.decembra līdz 2023.gada 31.decembrim, līdz ar to tiesa turpmāk izvērtēs, vai minētais lēmums tā pieņemšanas brīdī ir bijis tiesisks un pamatots.

[10] Lai bāriņtiesa pieņemtu lēmumu par atļaujas izceļot no valsts izsniegšanu, bāriņtiesai jāvērtē, vai, izsniedzot atļauju bērnam šķērsot valsts robežu ar vienu no vecākiem, netiks aizskartas bērna intereses un vai tas ir bērna vislabākajās interesēs. Savukārt šāds vērtējums iespējams vien tad, ja bāriņtiesas rīcībā ir pietiekami informācijas attiecīgu secinājumu izdarīšanai.

Tiesa piekrīt bāriņtiesas un sevišķās aizbildnes viedoklim par to, ka bērna interesēs nav atļaut bērnam ar tēvu izceļot uz Krievijas Federāciju norādītajā laika periodā.

Lai arī no Civillikuma 181.panta izriet bērna tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar vecvecākiem un citām bērnam tuvām personām, tomēr arī šo tiesību realizācijā ir jāievēro bērna vislabākās intereses.

Bērna vislabākās intereses ir princips, lai noteiktu, kas ir visatbilstošākais un labvēlīgākais bērna attīstībai un labklājībai, lai nodrošinātu, ka bērna fiziskā, emocionālā, garīgā un sociālā labklājība tiek maksimāli aizsargāta. Bērna vislabākās intereses ietver vairākus aspektus, tai skaitā, bērna drošību un veselību, proti, ir jānodrošina, ka bērns aug drošā un veselīgā vidē, kur viņa fiziskā un emocionālā labklājība ir prioritāte. Tāpat bērna vislabākajās interesēs ir arī nozīmīgu attiecību ar ģimeni un draugiem saglabāšana un uzturēšana.

Izvērtējot lietas apstākļus tiesa atzīst, ka bāriņtiesa pamatoti secinājusi, ka bērna izceļošana uz Krievijas Federāciju nav bērna vislabākajās interesēs sakarā ar starptautiskās drošības situāciju šajā valstī. Par drošības riskiem informācija ir norādīta Ārlietu ministrijas mājaslapā, kur aicināts Latvijas valstpiederīgos neceļot uz Krievijas Federāciju, bet Latvijas valstspiederīgie, kas atrodas Krievijas Federācijā, aicināti drīzāk izceļot no Krievijas Federācijas. Tiesa piekrīt bāriņtiesas secinātajam, ka situācija Krievijas Federācijā ir neparedzama un bīstama, ka atrodoties šajā valstī var tikt apdraudēta bērna dzīvība un veselība, kā arī nav pārliecības, ka bērns varēs atgriezties Latvijā un vai viņu varēs atgūt no Krievijas Federācijas kritiskā situācijā, ņemot vērā ierobežoto konsulārās palīdzības iespēju Latvijas valstspiederīgajiem Krievijas Federācijā.

Pastāvošos augstos drošības riskus un neprognozējamo situācijas attīstību apstiprina jau pēc lēmuma pieņemšanas 2024.gada 22.martā koncertzālē "Krokus Siti Holl", kas atrodas Maskavas tuvumā, notikusī apšaude un ugunsgrēks, kā arī sprieduma taisīšanas brīdī Krievijas Federācijas Kurskas apgabalā notiekošais. Turklāt šobrīd Ārlietu ministrijas mājaslapā norādītā informācija liecina par pastāvošiem augstiem terorisma riskiem Krievijas Federācijā.

Minētie drošības apdraudējumi nav atkarīgi no pieteicēja gribas un pieteicējs tos nevar ne ietekmēt, ne novērst, līdz ar to ir nepamatots pieteicēja norādītais, ka nav saprotams, kā bāriņtiesas secinājusi, ka Siktivkarā būs apdraudēta meitas dzīvība, veselība un drošība un kādu iemeslu dēļ bāriņtiesa apšauba pieteicēja spējas nodrošināt bērnam drošu vidi. Bāriņtiesa nav apšaubījusi pieteicēja spējas nodrošināt bērnam drošu vidi, bet gan savu atteikumu balstījusi uz drošības apdraudējumiem Krievijas Federācijā, kas ir objektīvi un no pieteicēja gribas neatkarīgi.

Arī bažas par to, ka bērns var neatgriezties Latvijā ir pamatotas ar drošības situāciju Krievijas Federācijā, tai skaitā ierobežotajām konsulārās palīdzības iespējām, Krievijas Federācijas iekšpolitisko attīstību un riskiem.

Bāriņtiesas norādītās bažas par to, ka pieteicējs varētu bērnu neatgriezt Latvijā, jo pieteicējs nav saskaņojis ceļošanu ar bērna māti laikā, kad mātei ir saskarsmes ar bērnu laiks, ir norādītas tikai kā papildus apstāklis, kas raksturo pieteicēja rīcību un attieksmi, bet nav norādīts, kā patstāvīgs pamats atļaujas neizsniegšanai.

[11] Attiecībā uz pieteicēja norādīto, ka tika ignorēts bērna viedoklis, tiesa norāda, ka bērna viedoklis, ja bērns to spēj formulēt, noteikti ir noskaidrojams, taču tas var nebūt izšķirošs, pieņemot lēmumu par atļaujas došanu izceļot no valsts, jo bāriņtiesai un tiesai katrā konkrētajā gadījumā ir jāizvērtē bērna vislabākās intereses, kuras, vērtējot objektīvi, var nesakrist ar bērna subjektīvo viedokli un vēlmēm.

Bāriņtiesa ir noskaidrojusi un atspoguļojusi bērna viedokli. Bērna viedoklis ir radies no mātes un pieteicēja teiktā, līdz ar to bērns nevar izveidot savu neatkarīgu viedokli. Bāriņtiesa ir izvērtējusi, ka bērnam ir piesaiste pie vecvecmāmiņas un vēlēšanās satikt vecvecmāmiņu, taču bērns atšķirībā no pieaugušajiem nespēj izvērtēt pastāvošos riskus. Konkrētajā situācijā bāriņtiesa pamatoti piešķīra prioritāru nozīmi bērna interesēm uz drošu vidi, dzīvības un veselības aizsardzību, iepretim interesēm apciemot radiniekus Krievijas Federācijā.

Nav pamatots arī pieteicēja norādītais, ka bāriņtiesas lēmums grauj bērna ticību iestādēm un pieaugušajiem cilvēkiem kopumā, ka tās darbojas, lai aizsargātu ikviena bērna tiesības un intereses, bērns nesaprot, kādu iemeslu dēļ viņam ir liegta iespēja doties ceļojumā kopā ar pieteicēju un kāpēc viņa mātei ir lielākas tiesības pār viņu, nekā pieteicējam. Pirmkārt, konkrētā situācijā tieši vecāki ir atbildīgi par bāriņtiesas lēmuma izskaidrošanu bērnam, viņam saprotamā valodā izstāstot par pastāvošajiem riskiem un iemesliem, kādēļ ceļojums nevar notikt. Otrkārt, ar lēmumu nekādā veidā nav ierobežotas pieteicēja aizgādības vai saskarsmes tiesības ar meitu.

[12] Pieteicējs uzskata, ka bāriņtiesa, pārkāpa Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības protokola Nr.7 5.pantu, kas nosaka, ka laulātajiem ir jābūt vienlīdzīgiem savās tiesībās un atbildībā, kurai gan laulāto starpā, gan viņu attiecībās ar bērniem ir privāta likuma raksturs, kā arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14.pantu, kas paredz, ka konvencijā minēto tiesību un brīvību īstenošana tiek nodrošināta bez jebkādas diskriminācijas.

Satversmes 91.pants noteic: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas." Tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā – un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā.

Administratīvā procesa likuma 6.pantā ietvertais vienlīdzības princips noteic, ka pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde un tiesa pieņem vienādus lēmumus (pastāvot atšķirīgiem faktiskajiem vai tiesiskajiem lietas apstākļiem, - atšķirīgus lēmumus) neatkarīgi no administratīvā procesa dalībnieku dzimuma, vecuma, rases, ādas krāsas, valodas, reliģiskās pārliecības, politiskajiem vai citiem uzskatiem, sociālās izcelšanās, tautības, izglītības, sociālā un mantiskā stāvokļa, nodarbošanās veida un citiem apstākļiem.

Juridiskajā literatūrā ir skaidrots, ka ja atšķirīgā attieksme balstīta uz kādu no kritērijiem, kas iekļauti diskriminācijas aizliegumā (piemēram, dzimumu, rasi, tautību, reliģisko piederību u.tml.), tad atšķirīgās attieksmes attaisnojums vai nu vispār nav iespējams, vai arī tas ir iespējams tikai izņēmuma gadījumā. Ja atšķirīgā attieksme balstās uz jebkuru citu kritēriju, tad pietiek pamatot, ka tai ir saprātīgi iemesli, ka tai ir leģitīms mērķis un ka tā ir samērīga (*sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 98.lpp.*).

No lietas apstākļiem neizriet, ka pieteicēja tiesības ir ierobežotas, pamatojoties uz kādu aizliegto kritēriju. Līdz ar to pieteicēja norādītie apsvērumi ir vērtējami vienlīdzības principa, nevis diskriminācijas aizlieguma principa kontekstā.

Savukārt no lietas apstākļiem neizriet bāriņtiesas atšķirīga attieksme pret pieteicēju vienādos tiesiskajos un faktiskajos apstākļos salīdzinājumā ar

bērna māti, proti, nav konstatējams, ka bāriņtiesa bērna mātei /pers. J/ būtu izsniegusi atļauju izceļot ar bērnu uz Krieviju vai Ukrainu laikā, kad Krievija ir uzsākusi karu Ukrainā, tādējādi nav saskatāms vienlīdzības principa pārkāpums.

[13] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka bāriņtiesas lēmums ir tiesisks, bet pieteicēja pieteikums ir noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, 253.pantu un 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas 2023.gada 13.decembra lēmuma Nr.1.3/2404 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese *(paraksts)* A.Tauriņa